> ***‘Veel wijkkerken zijn geïsoleerde eilandjes geworden’***

Margrietha Reinders, een pionier tussen hoop en vreze, in Amsterdam Oud-West.

De prediker van Oud-West

‘IK VOEL ME VAAK KWETSBAAR’

Margrietha Reinders is predikante zonder kerk. Op straat, in kroegen en buurthuizen in het schamele Oud-West van Amsterdam probeert ze in de voetsporen te treden van Jezus, die ook de mensen aan de rand van de samenleving opzocht. Een pionier tussen hoop en vreze.

Tekst: Thomas Minnaard & Marleen Stelling
Beeld: Aya Musa

Voor aanvang van de viering zit Margrietha Reinders op een bankje vlakbij buurtcentrum Het Gasthuis. Het is zondagmiddag vier uur. Net waren we nog binnen. Met een glas rosé voor zichzelf, thee en een schaal koekjes is ze met ons naar buiten gelopen.
We praten over haar geloof, haar werk. Voortdurend onderbreekt de dominee zichzelf. “Kijk, daar is Ron”, zegt ze. Verontschuldigend: “Ja Ron, we zitten even buiten, maar ik kom straks hoor.” Ze voelt zich bezwaard dat ze nu hier zit, zegt ze, en niet binnen de mensen kan ontvangen. Dat maakt Ron niet uit; de man van middelbare leeftijd komt gewoon bij ons zitten. Als Reinders even later begint over de vroege christenen – ‘rare clubjes van wonderlijke mensen’ – zegt ze hem: “Jezus zegt dat je je niet hoeft te schikken naar de waarde van de wereld. In het koninkrijk van God zit jij op de troon, Ron. Je moet er maar aan geloven.”
Ron kijkt op van de *shag* en viltjes op zijn schoot, ontbloot zijn verkleurde gebit en lacht, hees en met lange ademstoten. Eerder vroeg hij haar wat er vandaag op de planning staat. “Nou”, antwoordde ze. “Jezus komt vandaag.” Ron, lachend: “Oh, hoe laat dan?” Reinders kijkt op haar horloge: “Met een half uurtje. Maar je weet natuurlijk nooit in welke gedaante hij verschijnt.”
Een half uur later zitten we binnen en is de viering begonnen. Praten mag, ‘maar het liefst zachtjes’. Ook later binnenkomen is geen probleem. Net nadat Reinders een gebed heeft aangekondigd, stormen twee vrouwen binnen, hijgend van het haasten. De predikante zegt: “Hoi, ga maar zitten hoor.” Tijdens het gebed dankt ze God voor de aanwezigheid van de vrouwen.

Eenvoud

Reinders is een warme, liefdevolle vrouw. God is liefde, stelt ze. Van moeilijke, theologische dictaten moet ze niets hebben, maar *De navolging van Christus van Thomas a Kempis* vindt ze wel mooi. Weer vanwege dat thema liefde.
Uit de viering van Reinders spreekt een oersimpele theologie. Boodschap van de preek? Durf te geloven in wat je niet ziet. Die leus staat op een flesje bellenblaas dat na afloop wordt uitgedeeld. Reinders snijdt het thema aan naar aanleiding van de vertelling over de verschijningen van Jezus na zijn dood. “De mensen die ik hier ontmoet, hebben vaak geen idee van de betekenis van oude, kerkelijke vormen”, vertelt ze eerder al. “In 2009, toen ik op deze pioniersplek van de PKN begon, moest ik op zoek naar een nieuw idioom, naar eenvoudige vormen waarmee we meer op het hart mikken dan op het verstand.”

> ***‘Mensen laten hun spot en cynisme op mij los’***

Vandaar ook de vele muziekstukken en liederen tijdens de dienst, verzorgd door een voorzanger, pianist, violist en dwarsfluitist. Steeds weer klinkt gejuich en gejoel na afloop. Als we *‘I lay my head upon thy breast’* zingen, is Reinders zichtbaar geraakt. Ze houdt haar hoofd schuin, sluit de ogen even en glimlacht – net alsof ze haar hoofd even tegen iemand aanvlijt.
Deze vrouw verkende Oud-West, een sociaal wat zwakke buurt in Amsterdam, na haar aantreden in 2009 per fiets en had alleen een stadsplattegrond op zak. Ze vroeg voorbijgangers simpelweg wat de kerk voor hen zou kunnen betekenen. “Ik ging langs kroegen, liep over markten. De enige die ik had, was die wonderlijke, gekke Jezus. Alles lag open, heerlijk. Dat proberen we te koesteren. We willen midden in de samenleving staan, en doordat die voortdurend in beweging is, veranderen wij ook. Ik denk dat we ons zorgen moeten gaan maken als we lang in hetzelfde blijven hangen.”
Toen Reinders startte, had Oud-West geen eigen kerkelijke gemeenschap meer. Ook in andere protestantse gemeentes signaleert Reinders ernstige terugloop in bezoekersaantallen. “Veel wijkkerken in Amsterdam zijn eilandjes geworden”, verklaart ze. “Kleine, lieve, warme gemeenschappen van mensen die niet zien hoe groot de kloof is geworden tussen hen en hun omgeving. Die afstand blijft groeien ➔

doordat mensen naar binnen kijken, en niet naar de buitenwereld."
De terugloop is niet alleen het gevolg van een naar binnen gekeerde blik. "Het oude kerkmodel biedt een horizontale manier van geloven, steunend op de sociaal-maatschappelijke functie van de kerk. Dat is op zich ook voor deze tijd relevant, maar toch trekt dat geen nieuwe mensen aan. Geloven is ook, misschien wel meer, een verticaal proces – het lijntje tussen jou en de Heilige Geest boven ons. Dat probeer ik ook duidelijk te maken en uit te dragen."

'Tears in Heaven' in plaats van psalmen

Zoekende zielen in café De Toog

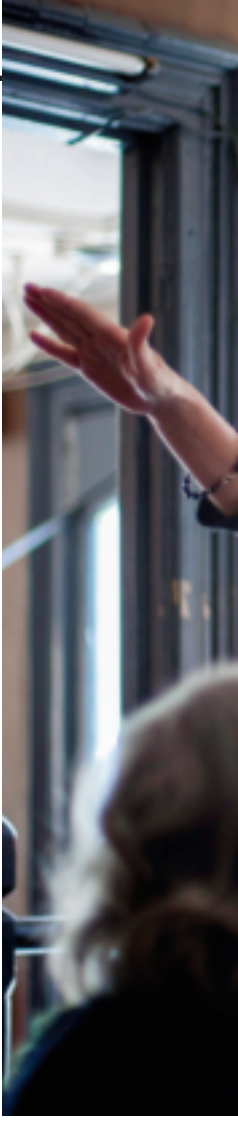

Aangeraakt

Haar aanstelling als pionierspredikant in Oud-West was voor Reinders niet zomaar een nieuwe baan. Al werkend vernieuwde haar geloof. "Ik stond in slaapstand toen ik hier kwam", zegt ze. "Ik zocht en deed als een gelovige, maar ervoer van binnen niet die *spirit* van de vroege kerk. Dat zette me aan het denken. Wat hadden de vroege christenen wat wij nu niet hebben?" Een geweldig geloof, concludeerde ze: "Ze waren aangeraakt door de Heilige Geest."
Het beeld dat Reinders schetst van de eerste christenen doet romantisch aan, idealistisch. Bijzondere mensen, mannen en vrouwen die niet in de pas lopen, zich niet schikken naar de 'mallen' van de maatschappij. "Jezus was een vernieuwer, een man die de mensen om hem heen aanmoedigde om de gevestigde orde te overdenken en te verbeteren. Daarbij: God is geen instantie daar boven die over ons oordeelt. De liefde van God maakt ons als mensen vrij, geeft ons de moed om wonderlijk te zijn."

Paspoort

Margrietha Reinders
Margrietha Reinders (1959) groeit op als oudste kind van twee zendelingen en brengt haar jeugd door in Indonesië en later Suriname. Op haar twaalfde verhuist ze naar Nederland en komt terecht in een pleeggezin. Ze studeert theologie en werkt daarna onder meer als geestelijk verzorger en predikant bij de Nassaukerk in Amsterdam. In 2009 begint ze op haar pioniersplek in Amsterdam Oud-West.

Juist die bijzondere mensen weet de Amsterdamse dominee om zich heen te verzamelen. In café De Toog, vlakbij Het Gasthuis, komt elke vierde zondag van de maand een groepje samen om te zingen en te spreken over een bijbeltekst. 'De Zoekende Ziel' heet die activiteit. Het samenzijn verloopt chaotisch. Reinders staat met pen en bierviltje in de hand en neemt de bestellingen op. Drie 'lentebokjes', een Amstel-biertje, nog wat cola en bitter lemon. Net als ze denkt dat ze klaar is, komt er nog een grijsaard binnen. Het is Ben, een dakloze met een zonnebril op. "Dag lieverd", begroet hij haar. "Doe mij maar een whisky-cola."
Als iedereen te drinken heeft, vraagt Reinders de aandacht. Ben lacht gul naar haar: "Ja, wat moet je nou, tuttebel".
Hij maakt met zijn telefoon een foto van Reinders en laat die zien aan Olaf, een aannemer vlakbij hem. "Dat is een mooie vrouw", reageert die. Dan wordt er om te beginnen wat gezongen. Tedo, barman en gitarist, speelt onder meer *Tears in Heaven* van Eric Clapton. Als Reinders hierna het woord wil nemen, moedigt Ben aan: "Oké Margrietha, *go*!"
Gitarist Tedo zegt zich na afloop van de bijeenkomst te verbazen over de bijzondere mensen die Margrietha samenbrengt: "Het worden er ook steeds meer. Ik heb geen idee waar ze ze vandaan haalt."
Na afloop van het spiritueel café wordt in kleine groepjes nagepraat. Reinders, inmiddels aan haar tweede lentebok, praat met de dakloze Ben en met David, een Ghanees zonder verblijfsvergunning. Volgens David – gekleed in tweedelig, blauw pak met witte krijtstreep en goudkleurige stropdas – speelt God een leidende rol in het geluk dat je hebt als mens. Ben reageert: "Nou, er zijn al zoveel mensen die voor me hebben gebeden, maar ik ben alleen maar meer naar de klote gegaan."
Reinders weet hen samen te brengen. Ze legt uit dat David ook niet met een onverdeeld genoegen in Nederland woont, maar toch gelooft dat God hem goede dingen geeft. Het is niet gek dat leden van

Margrietha Reinders: "Ik heb enorm de drang me te bewijzen."

de gemeenschap haar als 'zielenhoedster' omschrijven, of zelfs als Jezus zien.

Kwetsbaar

Andere bezoekers van de kroeg kijken af en toe verwonderd naar het gezelschap rond Reinders. "Ik sta midden in de wereld", zegt Reinders ons later. "Daardoor voel ik me ook wel eens een schietschijf. Mensen laten hun spot en cynisme op mij los. Ik voel me vaak kwetsbaar." We zitten buiten op een terras, en als Reinders de naam Jezus laat vallen, kijkt ze om zich heen of mensen haar niet gek aankijken. De predikante spreekt vol overtuiging, maar is ook onzeker. Steeds als ze een mooie uitspraak doet, onderbreekt ze het oogcontact met ons en kijkt ze even naar haar handen. "Net zat ik op de fiets en dacht ik: wat een enge dingen moet ik allemaal doen steeds. Hier heb ik geen toga om me achter te verschuilen, en toch ga ik in een bruine kroeg vertellen over Jezus." Lang niet iedereen staat daar altijd voor open, merkt Reinders. "Mensen vinden het makkelijker om cola door hun strot te krijgen dan Jezus. Ze houden van succesverhalen, Jezus was gewoon een loser in de ogen van de wereld. Hij werd bespot, beschimpt, gekruisigd. Toch, hij zei ook: Je bent een overwinnaar als je durft te verliezen."

'Iets dat groter is dan ikzelf', dat is wat haar steeds over haar angst heen helpt. "Al raak ook ik wel eens vervreemd van mezelf. Ik voel me soms zo'n sukkel als ik aan het presenteren ben, of ik twijfel over hoe ik eruit zie. Ik heb enorm de drang om me te bewijzen. Dan kijk ik naar bezoekersaantallen van de bijeenkomsten van Heilig Vuur West en vraag ik me af of het wel genoeg is. Of vind ik dat ik belangrijk moet zijn in de theologie. Toch weet ik dat het ijdelheid is."

Bijzondere mensen - als voorbeeld noemt ze ene Johannes, een zingende hippie - brengen Reinders weer bij wat volgens haar echt belangrijk is. "Van Jezus leerde ik hoe ik echt lief kan hebben. Maak van je zwakheid je kracht, zei Paulus al. Ik ben dan misschien wel niet *sexy*, gelikt of grappig, maar ik kan wel zien wat mensen waardevol maakt."

> ***'Net op de fiets dacht ik: wat een enge dingen moet ik allemaal doen'***

Heilig Vuur West

Elke tweede zondag van de maand komen vijftig mensen samen in de viering van Heilig Vuur West. Een aantal van hen kende Reinders al als predikant van de Nassaukerk, ook in Amsterdam, maar het merendeel ontmoette zij tussen haar aantreden in 2009 en nu.

Een jaar na de start begon Reinders met een spreekuur voor buurtbewoners die willen praten over levensvragen: 'de Binnenkamer'. Daarop volgde spiritueel café 'De Zoekende Ziel'. De eerste Heilig Vuur-viering werd in 2010 gehouden. Later kwam daar 'Bakkie Troost' bij, een praatgroep voor vrouwen. Naast deze bijeenkomsten organiseert Heilig Vuur West 'Het Visioen', een filmavond waar mensen na afloop van gedachten kunnen wisselen, en 'Gebed zonder Eind', een meditatiegroep die samenkomt om stil te zijn, een bijbeltekst te lezen en voor elkaar en de stad te bidden.

Alle activiteiten vinden plaats in buurtcentra en inloophuizen van Oud-West. Het meest recente project is buurtgalerie 'De 5 Talenten', een ruimte voor exposities en *workshops*, verzorgd door buurtbewoners. "Om creativiteit en vrolijkheid een plek te geven", zegt Reinders, wijzend naar een van de kleurrijke schilderijen aan de muur. "Voor ons is dit een manier om ook weer nieuwe bezoekers aan te trekken voor onze andere activiteiten."

Meer info: www.heiligvuurwest.nl